

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

74. An Episcopus, qui propter bona temporalia, vel ambitum alium
pinguiorem Episcopatum procurat, peccet mortaliter? Ex p. 4. tr. 4. &
Misc. res. 100.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. LXXII.

An Episcopi sine aliqua causa possint abesse per trimestre ab eorum Diocesis, stance Concilio Trid. scil. 23. c. 1. Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Refol. 90.

Sup. conten-
to in hac
Ref. in Ref.
præterita
5. Notandum
est hic obi-
ter. & in Ref.
seq. 5. penult.
& vii.

§. 1. **N**otandum quod trimestris absentia Concilium ubi supra, conscientia Episcoporum remittit. Sed Soto de iustitia lib. 10. q. 3. artic. 4. & alij asserunt ad hanc absentiam per trimestre honestandam sufficere si fiat animi recreandi causa, aut consanguineos, vel amicos inuisendi. Sed alij hanc causam ad mensum vnum putant sufficientem, raro vltra, quia satis necessitati naturæ illo spatio prouidetur. Ita Vasquez opus. de benef. cap. 4. §. 2. artic. 1. dub. 3. num. 147. & post illum Castus Palauus tom. 2. tract. 13. disput. 5. punct. 4. num. 1. Verum cum Soto consentit Azorius part. 2. lib. 7. cap. 4. quest. 1. quem refert Sanctarellus var. tom. 1. quest. 4. n. 5. afferentes, & concedentes Episcopis spatium absentia ob causam animi relaxandi.

RESOL. LXXIII.

An Episcopus absens à residentia licite possit continuare trimestre vnus anni cum trimestri alterius anni?

Et notatur Episcopum peccare mortaliter non residendo absque causa etiam in tribus mensibus, de quibus loquitur Concilium, non tamen tenetur restituere fructus. Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 22.

§. 1. **D**e hoc casu olim interrogatus fui, & affirmatiue respondi; nulla tamen Doctoris autoritate nixus: sed, quia nunc inuenio, hanc sententiam etiam docere doctum, & amicissimum Patrem Pellizarium, apponam huius verba: sic itaque habet in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. scil. 3. num. 162. [Illud præterea hic controuerti potest, an beneficiarius, qui, v. g. anno 1645, abfuit à residentia per trimestre concessum in Concilio Tridentino, nimirum, mense Octobris, Nouembris, ac Decembris; vigore dicti Concilij possit anno 1646. item abesse toto Ianuario, Februario, & Martio ad rationem trimestris absentia posterioris huius anni, ita vt abst. à residentia sex mensibus continuatis: idque ad expediendum negotium inchoatum in trimestri anni 1645.

2. Respondeo, videri posse abesse totis sex illis mensibus continuatis. Et probatur: tum, quia Concilium Tridentinum concedit, vt beneficiarius quolibet anno per tres menses abesse possit à residentia; nec vetat immediatam continuationem trimestris anni præcedentis cum trimestri anni sequentis: non ergo apparet, cur in præsentis casu absentia trimestris sequentis non possit continuari cum absentia trimestris præcedentis; cum lex generaliter loquens, generaliter debeat intelligi; & vbi ius non distinguit, nec nos distinguere debeamus: tum, quia Sanchez lib. 8. de matr. d. 34. n. 36. sine: admittit, dispensatum à Sacra Pœnitentiaria cum onere Confessionis mensuræ in perpetuum faciendæ, satisfacere, etsi ab vltima Confessione plusquam mensis elabatur; & si præcedens Confessio sit facta die 1. Nouembris; satisfaciatur aliam Confessionem faciendo vltima die Decembris: cum præscribatur Confessio singulis mensibus, & in præsentis casu verificetur, Confessionem factam fuisse quolibet mense, quacumque die doctorum mensium sit facta. Quæ doctrina bene potest adaptari præsentis casui, cum Concilium dicat, quo-

libet anno; & alias cuilibet anno correspondeat vnici tantum trimestre absentia. Sic ego respondi in facti contingentia, & responsum approbatum viri valde docti.

3. Puto autem, hos tres menses absentia debere computari 28. aut 30. aut 31. dierum, prout ij in Calendario occurrerint eo tempore, quo beneficiarius vult abesse, & quod ex eo mense deficit, accipiendum esse de sequenti v. g. incipit beneficiarius abesse à die 10. Iulij, poterit abesse toto Iulio, Augusto, Septembri, & præterea primis 10. diebus Octobris substitutis loco 10. dierum, qui decurrunt mensi Iulio, & quidem non computatis terminis iuxta illud: Dies termini non computantur in termino. Hæc omnia Pellizzarius ubi sup.

4. Notandum est hic obiter, Texedam docere, Episcopum peccare mortaliter, nec residendo absque causa, etiam in tribus mensibus, de quibus loquitur Concilium. Sic itaque asserit in Theol. mor. tom. 1. lib. 2. contr. 20. n. 22. Maius tamen dubium est, quo pacto, si Episcoporum residentia est de iure diuino naturali, Conc. Trid. concessit illis, vt possint in suis Ecclesiis per tres menses non residere. Et potest ratio dubitandi deduci: quia Concilium non potest dispensare in iure diuino naturali, ex quo talis obligatio residendi nascitur. Cæterum dico, nunquam Concilium Trid. in prædicta sess. 6. concedere licentiam Episcopis, vt possint esse absentes à suis Ecclesiis per tres menses; sed voluit cohibere, seu restringere quandam Episcoporum abusum, quin potius dicam, quandam deprauati moris corruptelam, eò quod Episcopi non bene intelligentes Concilium, maiori licentia ad non interendum in suis Ecclesiis vtebantur, quam opus erat, cum maximo suarum conscientiarum onere; idè per sex menses erant à suis Episcopatu absententes, præsumentes illud tempus esse eis à Concilio concessum, vt abesse possint à suis Ecclesiis. Et hanc prauam intelligentiam textus voluit cohibere Concilium, restringendo ad tres menses, vt per illud tempus, & non amplius possint Episcopi abesse, seu non residere in suis Ecclesiis. Et hoc quidem (quod est maxime aduertendum) non liberando Episcopos, qui per tres menses in suis Ecclesiis non resident, sed sunt absentes, à mortali culpam certum est, Episcopos absque iusta causa in suis Ecclesiis non residentes, etiam per tres menses, peccare mortaliter, esseque transgressores Præcepti diuini naturalis: sed solum eximendo eos à penis debitis pro absentia, iudicando trium mensium spatium esse paruum tempus; quod tamen pro nihilo reputari solet, apud viros doctos, & prudètes in exteriori foro, in quo humani iudicij suum certum sedile habet, quantum ad imponendas, aut remittendas penas. Et ideo si aliquis Episcopus absque iusta causa per tres menses in suo Episcopatu non resideat, peccat mortaliter coram Deo: non tamen tenetur restituere fructus Episcopatus, nec alias penas. Hucusq; Texeda. 5. Sed ego existimo, vt alibi adnotauimus, & obseruat Barbola in Concil. sess. 23. c. 1. n. 16. hoc spatium trium mensium concedi posse Episcopis causa animi relaxandi. Idem docet Sanctarellus var. refol. p. 4. n. 5. in sine. ex quo mollitur, ne dicam, soluitur rigor doctrinæ Magistri Texeda.

RESOL. LXXIV.

An Episcopus, qui propter bona temporalia, vel alium aliam pinguiorem Episcopatum procurat, peccet mortaliter? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 100.

§. 1. **V**tinam hic casus frequenter non accideret, & in illo peccare mortaliter Episcopum, respondet Bartholomæus Medina in suum lib. 1. c. 16. §. 2. vbi sic ait. El Obispo si despues que tiene vn Obispado procura otro mayormente por medios humanos, y s'p'ula-

Sup. conuen-
to in hoc
sen. 4. sup.
in Ref. 100.
5. penult.
vbi. & in
74.
Sup. hoc
situatione
& vbi. Ref.
non. par-
tiz.
Et pro alijs
conuenit in
vbi. in Rob-
lutionibus
not. p'ntia
hulius Ref.
Quis est
nime sup.
hoc lege
me supra
tra. docti-
Ref. 100.
non pigra

res regularmente es mortal y escandaloso. Ita ille. 1. Naurus etiam Miscell. 42. de orat. n. 2. cum Barbofa de potest. Episc. p. 1. tit. 2. glof. 1. n. 10. docent in tali casu supradictum Episcopum peccare graviter. 4. Verum Emanuel Rodriguez, vt notat Homobonus de ex. am. Eccles. part. 3. tract. 15. c. 7. q. 24. resp. putauit tantum venialem culpam dictum Episcopum committere.

RESOL. LXXV.

Vtrum Episcopi, & alij ratione maioris doctrinae, aut Nobilitatis possint plura reddere Ecclesiasticis in sua sustentatione insumere? Et quid, si filius Regis Episcopus fiat? Ex p. 2. tract. 16. & Milic. 2. Res. 24. alias 26.

Negatiue respondet Lorca in 2. 2. q. 32. art. 9. disp. 40. sect. 1. memb. 2. n. 39. vbi ait. In assignanda Ecclesiasticis congrua sustentatione, non est attendenda nobilitas, aut litera, ita vt possit augere statum, & sumptus, qui nobilis, vel litteratus vt alius ad dignitatem Ecclesie assumitur. Nam non video, quod intuitu literarum sibi amplius debitum suscipiat cum omnes Ecclesiastici literis instrudi esse debeant, iuxta exigentiam dignitatum. Titulo autem nobilitatis nullo modo potest mensuram sustentationis extendere. Nec si filius Regis Episcopus fiat, potest de bonis Ecclesie amplius maiestatem, quam alius quicumque, in eodem Episcopatu gerere; quoniam Episcopatus, status sanctitatis, & perfectionis est, in quo potius nobilitas & fastus secularis demittendi sunt, quam fouendi; & qui illum statim proficitur, potius debet Ecclesiasticam modestam humanam nobilitatem submittere, quam Ecclesie humilitatem ad seculi pompam reducere. Nec beneficia Ecclesiastica instituta sunt, vt fouerent secularis nobilitas, & pompa illi debita, sed vt ministerium Ecclesie honor pro dignitate officij conferretur. Hec Lorca.

At contrariam sententiam probabiliorum celsissimo, & illam amplexi sunt Molina de iust. tom. 1. tr. 2. disp. 149. & nouissimè Coninch de Actibus super naturalibus lib. 2. disp. 27. dub. 11. n. 194. Dico igitur, Ecclesiasticos valde nobiles, aut magnæ literaturæ, cæteris paribus, posse plus aliis minus nobilibus, & minus doctis, in sui sustentationem insumere; debet tamen talis excessus sustentationis esse moderatus, vt non excedat decentem Ecclesiasticorum modestiam. Vnde principum filij non debent tantum in sua sustentatione expendere ex bonis Episcopatus, quantum possent insumere ex bonis patrimonialibus, & secularibus, si ea illis equalia haberent, nam alia sustentatio conueniens est Principi seculari, alia Ecclesiastico. Et hæc etiam intelligenda sunt, dummodo supradicti Ecclesiastici non negligant elemosinas, quas pauperibus præbere tenentur iuxta obligationem, de qua infra. Ad argumenta Lorcae respondet Coninch, lege illum, & non pigebit.

RESOL. LXXVI.

Vtrum Archiepiscopus factus Episcopus possit vti pallio? Et docetur Archiepiscopum extra suam Diocesim non posse vti pallio, etiam de licentia Ordinarij illius Diocesis, in qua reperitur. Et an, qui semel habuit pallium vniuersi Archiepiscopatus, si ab illo ad alium transferatur, iterumque re-

deat ad priorem, indigeat nouo pallio, & primum non sufficiat?

Et an Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum transfatus non possit vti pallio priori, sed alio nouo indigeat?

Et quid, si datur euentus, in quo aliquis Archiepiscopus suum perdat pallium, vel casu igne comburatur, an alium debeat petere à Summo Pontifice? Ex p. 3. tr. 6. & Milic. 2. Res. 37.

Negatiue respondeo. Primò, quia pallium est signum proprium potestatis, & dignitatis Archiepiscopalis, & ideo habetur in cap. nisi, de auctoritate, & vti pallij, quod Archiepiscopus ante pallij susceptionem, non potest se vocare Archiepiscopum. Probat, secundò, quia, vt apparet in cap. bone memorie el 2. de postulatione, & adq. tit. glof. Pallium datur personæ contemplatione loci, vnde est priuilegium singulare, indiuiduum respectu singularis, & indiuidue potestatis Pontificalis; & ideo ex supradicto textu Cæremoniæ Romanæ lib. 1. c. 16. Azorius part. 2. lib. 3. cap. 32. q. 8. D. Lancelotus in instit. can. lib. 1. tit. 11. in glof. liera 71. Genuesis in praxi Archiepisc. cap. 70. num. 18. Cuchus in inst. can. lib. 4. tit. 6. num. 25. Berti in praxi crim. Regular. tit. 4. cap. 14. num. 11. Bagnus de S. R. E. dignitatibus tr. 14. Zerola in praxi Episc. part. 1. ver. Archiepisc. num. 1. Acugna in decretum Gratiani p. 1. dist. 100. cap. 7. num. 1. Zechius de Repub. Chri. tit. de Patriarchis, num. 1. Quaranta in summa Bull. ver. Archiepiscopus, sub num. 23. auctor. 32. & alij asserunt, quod Archiepiscopus ad alium Archiepiscopatum transfatus, non potest vti Pallio priori; sed alio non indiget. Ergo à fortiori, illo vti minimè poterit, si ad Episcopatum transfatus fuerit, cum non sit amplius Archiepiscopus; cui, vt dictum est, vltus pallij non solum ratione personæ, sed etiam ratione loci conceditur.

2. Adde, quod aliqui ita mordicus tenent, quod priuilegium pallij sit locale, vt asserant Archiepiscopum extra suam prouinciam non posse vti pallio, etiam de licentia Ordinarij illius diocesis in qua reperitur. Et ita docent Barbofa in Collectaneis tom. 1. lib. 1. tit. 8. c. 6. n. 2. Prosper de Augustino in addit. ad Summam. Quaranta ver. Arch. n. 2. auctor. 32. Maiolus de irregul. lib. 2. c. 2. n. 7. Patius de resignat. benef. lib. 1. q. 17. n. 20. Ruzzeus de præminentia Arch. priuileg. 2. 1. ver. istud tamen, & Glof. in Clem. Archiepiscopo, de priuilegijs, liera M. vbi sic ait. Differunt Pontificalia à pallio, quo non vtitur Archiepiscopus in aliena prouincia, etiam de licentia illius ad quem spectat, nisi super hoc esset priuilegium. Ita glof. quidquid aliqui in contrarium asserant. Vide etiam pro confirmatione supradictorum, pulchrum textum in cap. ad postulationem, de renunciatione, vbi Archiepiscopo Ragusensi propter periculum vitæ renuncianti Ecclesiam, non autem dignitatem, Summus Pontifex concecit exercere officia Pontificalia, attamen negat ei expressè vsum pallij.

3. Igitur ex his omnibus, satis firmata remanet nostra sententia, quam nouissimè in terminis, vt asserunt, terminantibus tueretur, & docet Venerus in exam. Episc. lib. 4. c. 10. n. 12. vbi quærit: Si Archiepiscopus fit Episcopus, potestne vti pallio? & negatiue responderet; quia ait ille, pallium est signum soli Archiepiscopo debitum. Sed dices: Aliqui Archiepiscopi ad Episcopatum transfati vti sunt pallio. Respondeo hoc ipsos effecisse ex priuilegio Summi Pontificis, qui Episcopis etiam aliquando vsum pallij concedit: vt aperte apparet in cap. cum in inuenture, de probationibus.

4. Notandum est tamen hic obiter, quod aliqui putant

EVANGELIUM
S. MATTHEI
CAP. IV
ET III

Sup. coarct. to in hoc fca. 8. disp. in 8. fca. 7. 7. Sup. huc ob. f. vti. Rel. non. p. m. Et pro alijs. conuenit in. in. vbi. Rel. in. Rob. lationibus. not. p. m. huius Rel.